

16. नीतिसारः ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ಪುರುಷರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತು, ದಯೆ, ದಾನ ಮಾಡುವುದು, ದೀನರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುವುದು, ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿರುವುದು, ಒಳ್ಳೆಯವರಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವುದು ಇವುಗಳನ್ನು ಸತ್ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ವ್ರತದಂತೆ ಆಚರಿಸುವರು.

17. कृष्णशास्त्री महोदयः ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ಪಾಠನ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರು ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ - ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಆದರ್ಶ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಸದಾಕಾಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಾಠದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ತರಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಬೋಧನಾಕ್ರಮವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು ಎಂದು.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸರಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೂ 2 ಅಂಕಗಳು.

III पाठनाम उल्लिख्य श्लानाम् अनुवाद्म आङ्गलभाषया कन्नडभाषया वा कुरुत (त्रयाणामेव)

3 × 3 = 9

(ಪಾಠದ ಹೆಸರು - 1 ಅಂಕ, ಶ್ಲೋಕದ ಅನುವಾದ - 2 ಅಂಕಗಳು)

18. पुराणभारतम् ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅನುವಾದ: ಹೇ ನಾರದ, ಈ ಭಾರತದೇಶವು ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುವ ದೇಶ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೂರುವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

19. निर्विमर्शा हि भीरवः ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅನುವಾದ: ಅನಂತರ ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಕಪಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿ, ಮೊದಲಿನಂತೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ದೀಪವನ್ನಿಟ್ಟು, ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು.

20. शून्या मेऽङ्गुलिः ಎಂಬ ನಾಟಕದಿಂದ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅನುವಾದ: ತಾವು ರಕ್ಷಕರಾಗಿರುವಾಗ ಸಜ್ಜನರ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಘ್ನವುಂಟಾಗುವುದೆಂತು? ಸೂರ್ಯನು

ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಕತ್ತಲೆಯು ಬರುವುದೆಂತು?

21. विधिविलसितम् ಎಂಬ ನಾಟಕದಿಂದ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅನುವಾದ: ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಇಂತಹ ಭಾಗ್ಯವು ನನಗೆ ದೊರೆತಿದೆ. ನಾನೇ ಧನ್ಯನು. ಗುರುಸೇವೆಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

22. नीतिसारः ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅನುವಾದ: ಮನಸ್ಸು ವಿಷಯ ಸುಖಗಳ ಆಸೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಮನವನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾದಂತೆ.

IV पाठनाम उल्लिख्य कः कं प्रति अवदत् इति संस्कृतभाषया लिखत (चतुर्णामेव)

4 × 2 = 8

(ಪಾಠದ ಹೆಸರು - 1 ಅಂಕ, ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು - 1 ಅಂಕ)

23. इदं वाक्यं परेषामपि रक्ष जीवितम् इति पाठात् स्वीकृतम् ।

नगरवासिनः जनाः राक्षसं बकासुरं प्रति उक्तवन्तः ।

24. इदं वाक्यं शून्या मेऽङ्गुलिः इति पाठात् चितम् ।
राजा दुष्यन्तः कण्वशिष्यौ वदति ।
25. इदं वाक्यं महाराणाप्रतापः इति पाठात् स्वीकृतम् ।
राणाप्रतापः भामाशाहं प्रति अवदत् ।
26. इदं वाक्यं अनुरागोदयः इति पाठात् स्वीकृतम् ।
द्वितीयो मुनिदारकः / कपिञ्जलः पुण्डरीकं प्रति अवदत् ।
27. इदं वाक्यं विधिविलसितम् इति पाठात् स्वीकृतम् ।
परशुरामः कर्णं प्रति अवदत् ।
28. इदं वाक्यं कृष्णशास्त्री महोदयः इति पाठात् स्वीकृतम् ।
कृष्णशास्त्री महोदयः डा. के. एम्. कृष्णराव् महोदयं प्रति अवदत् ।

V दशवाक्यैः संस्कृतभाषया आङ्ग्लभाषया कन्नडभाषया वा उत्तरं लिखत (पञ्चानामेव)

5 × 5 = 25

(ಉತ್ತರವು ವಿಷಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಕನಿಷ್ಠ ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಪೀಠಿಕೆ-ವಿಷ್ಣುಪ್ರತಿಪಾದನೆ-ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳಿದ್ದರೆ ಉತ್ತಮ.)

29. ಒಮ್ಮೆ ರಾಜ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿ, ಯೋಗಿವೇಷದಲ್ಲಿ ದೇಶ ಪರ್ಯಟನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಒಂದು ಕಾಡನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕತ್ತಲಾದುದರಿಂದ ಒಂದು ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ಕುಳಿತಾಗ, ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಕ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜನಿಂದ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಬಂದೊದಗಿದ ಆಪತ್ತಿನ ವಿಚಾರವಾಗಿ, ದುಃಖಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತನು. ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸಂಸಾರವು ನಾಶವಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ವಿಕ್ರಮನು ವಧ್ಯಶಿಲೆಯ ಬಳಸಾರಿ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ತಾನು ವಧ್ಯಶಿಲೆಯನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ರಾಕ್ಷಸನು ಮಂದಸ್ಥಿತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ವಿಕ್ರಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತನಾಗಿ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ವಿಕ್ರಮನು - ನಾನು ಸ್ವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಈ ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ; ಸ್ವೀಕರಿಸು ಎಂದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರಭಾವಿತನಾದ ರಾಕ್ಷಸನು -ವರವನ್ನು ಕೇಳು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ವಿಕ್ರಮನು - ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮನುಷ್ಯ ಭಕ್ತನೆ ನಿಲ್ಲಿಸು. ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಜೀವವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಿಯವೋ, ಅಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವು ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಬೇರೆಯವರ ಜೀವವನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸು. ಎಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾದ ರಾಕ್ಷಸನು ಪರಿವರ್ತಿತನಾದನು.

30. निर्विमर्शा हि भीरवः ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವೇ ಪ್ರವ್ರಾಜಕ ಅಥವಾ ಸಂನ್ಯಾಸಿ. ಈತನು ಜಾಹ್ನವೀ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು, ಮೌನವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನೊಮ್ಮೆ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೊಬ್ಬನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ, ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವನ ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಾಮಪರವಶನಾಗಿ, ಅವಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಹಾ ಕೃಷ್ಣಮ್ ಹಾ ಕೃಷ್ಣಮ್ ಎಂದು ಕೂಗಿದನು. ಆಗ ಮೌನವ್ರತವನ್ನು ತೊರೆದ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗೆ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು - 'ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಕೆಟ್ಟಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳವಳು. ಇವಳ ಮದುವೆಯಾದರೆ ನೀನು ಕುಟುಂಬ ಸಮೇತನಾಗಿ ನಾಶ ಹೊಂದುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಆದಕಾರಣ ಇವಳನ್ನು ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೊಂದು ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು, ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಬಿಡು' ಎಂದನು. ಇದರಿಂದ ಭಯಗೊಂಡ ವ್ಯಾಪಾರಿಯು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದನು. ನಂತರ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ - ನೀವು ಗಂಗಾನದಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದೂ, ಅದರೊಳಗೆ ಏನೇ ಶಬ್ದವಾದರೂ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ತೆರೆಯಬಾರದೆಂದೂ ಆದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಅವನ ಅನುಚರರು ಅವನ ಆದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆರೆದಾಗ, ಅದರಿಂದ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ಕಪಿಯು ಹೊರಬಂದು ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಮೂಗನ್ನೂ, ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನ ಕಿವಿಗಳನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ದುರಾಸೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಎಲ್ಲ ಜನರ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೀಡಾದನು.

31. ಮಹಾಕವಿ ಕಾಳಿದಾಸನ ಅಭಿಜ್ಞಾನಶಾಕುಂತಲಮ್ ನಾಟಕವು ಜಗತ್ತನ್ನೆದ್ದವಾದುದು. ಅಲ್ಲಿ ದುಷ್ಯಂತನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. शून्या मेऽङ्गुलिः ಪಾರ್ಶ್ವಭಾಗದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಂಚುಕಿಯು ಲೋಕಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ರಾಜನ ಕರ್ತವ್ಯಪರತೆಯನ್ನು ಸೂರ್ಯದುಷ್ಯಂತನ ಕರ್ತವ್ಯಪರತೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾನೆ. , ವಾಯು ಹಾಗೂ ಶೇಷನೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ, ವಿಶ್ರಾಂತಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ದುಷ್ಯಂತನು ಕಣ್ವಾಶ್ರಮದಿಂದ ಬಂದ ಕಣ್ಣಿಷ್ಟರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುವಲ್ಲಿ ದುಷ್ಯಂತನ ವಿನಯಗುಣವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ದುಷ್ಯಂತನು ಎಂದಿಗೂ ಸದ್ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮೀರಿದವನಲ್ಲ. ಪ್ರತೀಹಾರಿಯು ಆಗಮಿಸಿದ ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಇವಳ ಆಕೃತಿಯು ಸುಂದರವಾಗಿದೆ ಎಂದಾಗ ಅನಿರ್ವರ್ಣನೀಯ ಪರಕಲತ್ರಮೆಂಬ ದುಷ್ಯಂತನ ಮಾತು ಅವನ ಸಭ್ಯತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ದುರ್ವಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಶಾಪದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಅವಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ಧರ್ಮಸಂಕಟದ ಪ್ರಸಂಗ. दारत्यागी भवाम्याहो ಎಂಬ ದುಷ್ಯಂತನ ನುಡಿಗಳು ಅವನ ಮನದಲ್ಲಿದ್ದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಧ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ಅವನ ವರ್ತನೆ ನಿಷ್ಕರವಾದುದೆಂದು ತೋರಿದರೂ, ಅವನ ಧರ್ಮ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಬೇಕು.

32. ಮಹಾರಾಣಾಪ್ರತಾಪನು ಮೊಘಲರ ವಿರುದ್ಧ ಹಲ್ದೀಘಾಟ್ ಪ್ರದೇಶದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಯವನ್ನು ಕಾಣದೆ, ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಡಿನಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಸಂಕಟದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಾಗ ಅವನ ಪರಿವಾರವು ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿತು. ಆಹಾರದ ಸಮಸ್ಯೆ, ಹಾಗೂ ವೈರಿಗಳ ಆಕ್ರಮಣದ ಭಯದೊಂದಿಗೆ ಬದುಕಬೇಕಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಪತ್ನಿಯು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಹುಲ್ಲುಬೀಜದ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟಳು. ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ಅರ್ಧವನ್ನು ತಿಂದು, ಉಳಿದರ್ಧವನ್ನು ಮಾರನೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದಳು. ಆದರೆ, ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಸಕಷ್ಟ ಆಹಾರ ದೊರಕದೆ, ಹಸಿದ ಆ ಬಾಲಕಿಯು ಅಷ್ಟನ್ನೂ ತಿನ್ನಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬಂದ ಕಾಡು ಬೆಕ್ಕೊಂದು ಅವಳ ಕೈಯಿಂದ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಆ ಬಾಲಕಿಯು ದುಃಖದಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ಅಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಈ ಕರುಣಾಜನಕವಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಕರೋರಮನಸ್ಕನಾದ ಪ್ರತಾಪನ ಮನವೂ ಸಹ ಕರಗಿತು. ಮೇವಾಡ ಮತ್ತು ಚಿತ್ತೌಡ್ ಮುಂತಾದ ಕೈತಪ್ಪಿಹೋದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರತಾಪನು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತದ ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಬಡತನದಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರತಾಪನ ಚಿಂತೆಗೆ ಇದೇ ಕಾರಣ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುವುದು ಅವನ ಕಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದಿತು.

33. अनुरागोदयः ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಪುಂಡರೀಕ ಮತ್ತು ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯರ ಮೊದಲ ದರ್ಶನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅನುರಕ್ತರಾಗಿ, ಅವರಿಬ್ಬರ ಸರಸ ಸಂವಾದವು ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಪುಂಡರೀಕನ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತಳಾದ ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯು ಕಪಿಂಜಲನಿಂದ ಪುಂಡರೀಕನ ಪೂರ್ವಾಪರವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಬಳಿಕ ಪುಂಡರೀಕನು ಮುಗಳ್ಳಗುತ್ತ, ಅವಳಲ್ಲಿ अयि कुतूहलिनि, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಏಕೆ? ನಿನಗೆ ಈ ಕುಸುಮ ಮಂಜರಿಯ ಪರಿಮಳವು ಇಷ್ಟವಾದರೆ ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಪಾರಿಜಾತ ಕುಸುಮ ಮಂಜರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಾರೆ ಅವಳ ಕಿವಿಗೆ ಅಲಂಕರಿಸಿದನು. ಅವಳ ಕವೋಲ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಆತನ ಕೈಗಳು ಕಂಪಿಸಿ, ಕೈಯಿಂದ ಜಪಮಾಲೆ ಜಾರಿ ಬೀಳುವಾಗ, ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಲಜ್ಜಿತನಾದ ಪುಂಡರೀಕನು ಹುಸಿಕೋಪದಿಂದ ಅವಳ ಬಳಿಸಾರಿ - ಚಪಲೆ, ನನ್ನ ಅಕ್ಷಮಾಲೆಯನ್ನು ನೀಡದೆ ನೀನು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯೂ ಮುಂದಿಡುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂದನು. ಆಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಏಕಾವಳಿಯ ಹಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಕೊರಳಿನಿಂದ ತೆಗೆದು भगवन्, गृह्यताम् अक्षमाला ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾ, ಅವನ ಕೈಗೆ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ.

34. ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ सा शान्तिः ಕಥೆಯ ನಾಯಕಿ ಶಾಂತಿ ಎಂಬ ಸುಂದರವಾದ ತರುಣಿ. ಇವಳು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪುಗಳ ಅಂಗಡಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಟ್ಟೆಯಂಗಡಿಯ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ತರುಣನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಇವಳ ಅನುಪಮ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿ, ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲೆಯೇ ಅವಳು ತನ್ನವಳೆಂದು ಹಲವು ಬಗೆಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಸದಾ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ತರುಣನೂ, ಶಾಂತಿಯ ಪತಿಯಾದ ಸುಂದರನೂ ಒಂದೇ ಊರಿನವರಾಗಿದ್ದರು. ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಬಂದ ಸುಂದರನಿಗೆ ಮುಂಬಯಿಯಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಆ ತರುಣನು ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ತರುಣನನ್ನು ನೋಡ ಬಯಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ವಿಧಿವಶನಾದನು. ಆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಪತಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇವನ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇವನ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳ ಸಂಸ್ಕಾರಪೂರ್ಣ ಸದ್ವರ್ತನೆಗೆ ಆ ತರುಣನ ಮನಸ್ಸು ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

35. ಕರ್ಣನು ಶಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಪರಶುರಾಮನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ಣನ ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪರಶುರಾಮನು ಅವನಿಗೆ ಭಾರ್ಗವಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಶ್ರಮದಿಂದ ತೆರಳಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಬಿಡಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಕರ್ಣನು ಆಶ್ರಮದ ಸೊಬಗನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದೆಡೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಗುರುವನ್ನು ಕಂಡು,

ಅವರ ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ವಜ್ರದುಂಬಿಯೊಂದು ಕರ್ಣನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಕೊರೆಯುವುದು - ರಕ್ತಸ್ವರ್ಷದಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ಪರಶುರಾಮ ಹಾಗೂ ಕರ್ಣನ ನಡುವಣ ಸಂವಾದ - ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನಾದವನಿಗೆ ಕರ್ಣನಷ್ಟು ಸಹನಶೀಲತೆ ಬರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ - ಕರ್ಣನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲವೆಂಬುದು ಪರಶುರಾಮನ ವಾದ - ತನಗೆ ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂಬ ಅವ್ವಣಿ - ಕರ್ಣನು ತಾನು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂತನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು - ಪರಶುರಾಮನ ಕೋಪ - ಅವನ ಶಾಪ .

36. ಗೆಳೆಯರೇ, ನಾವು ಸಾಕ್ಷಿಕರಲ್ಲ, ತಾಮಸ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯರು. ಕ್ಷಮಾಶೀಲರೂ ಶೂರರೂ ಅಲ್ಲ ಪುಕ್ಕಲರು ಮತ್ತು ಹೇಡಿಗಳು. ನಮಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಯುದ್ಧವು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಜೀವನವೆಂಬ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ತೇಜಸ್ಸು, ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಿಮಾನಗಳು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಏಳಿ! ಜಾಗೃತರಾಗಿ! ಬೇಕಾದ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಿರಿ! ವೀರರಸದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿರಿ. ಹೃದಯವನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಿ. ಬುದ್ಧಿಯು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ. ಸ್ವದೇಶ-ಸಜ್ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನವುಳ್ಳವರಾಗಿರಿ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯೇ ಒಂದು ತಪಸ್ಸು. ಸೋಮಾರಿತನವನ್ನು ಬಿಡಿ. ನಿಮ್ಮ ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಓದಿರಿ. ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ. ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಉನ್ನತಿಯು ಹೇಗೆ ಆಗಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿರಿ. ಪ್ರೀತಿಯಿರಲಿ. ಒಗ್ಗಟ್ಟಿರಲಿ. ಶುಭವಾಗಲಿ (ಉತ್ತರಗಳು ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದರೆ 5 ಅಂಕಗಳು)

VI मञ्जूषातः सूक्तं पदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत संस्कृतभाषया आङ्ग्लभाषया कन्नडभाषया वा उत्तरं लिखत 4×1=4

37. चिरस्य वाच्यं न गतः प्रजापतिः ।
 38. कष्टपरम्परायाः अपि काचन सीमा भवेत् ।
 39. भवादृशाः गुरवः अतीव विरलाः ।
 40. नवाम्रवापी नरकम् न पश्येत् ।

VII 41. संयोजयत

4×1=4

क	ख
i) गान्धर्वविधिना	उपयेमे
ii) गन्धवहः	वायुः
iii) सिसीदिया	राणाहमीरः
iv) पुण्डरीकः	ऋषिकुमारकः

VIII रेखाङ्कितानि पदानि आश्रित्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत (त्रयाणामेव)

3×1=3

42. कालिदासस्य कति कृतयः ?
 43. कः प्रतापी राजा आसीत् ?
 44. कया सह स्नातुम् अभ्यागमम् ?
 45. शान्तिः किं न स्वीचकार ?
 46. केन कृतीनाम् अध्ययनं सम्यक् कर्तव्यम् ?

47. सन्धिं विभजत / योजयत (त्रयाणामेव) -

भिक्षाटनम् = भिक्षा + अटनम्

सर्वोऽपि = सर्वो + अपि

मम + ऊरुद्वयम् = ममोरुद्वयम्

यत् + अहम् = यदहम्

तथा + एव = तथैव

48. विग्रहवाक्यं / समस्तपदं लिखत (त्रयाणामेव) -

कामक्रोधौ = कामः च क्रोधः च

अनुद्धताः = न उद्धताः

इन्द्रद्वीपः = इन्द्र इति द्वीपः

गुरोः उपदेशः = गुरूपदेशः

कमनीयं रूपं यस्याः सा = कमनीयरूपा

49. लिङ्ग - विभक्ति - वचनानि लिखत (द्वयोरेव)

पौरवैः - पुंलिङ्गः - तृतीयाविभक्तिः - बहुवचनम् ।

कौतुकात् - नपुंसकलिङ्गः - पञ्चमीविभक्तिः - एकवचनम् ।

रोटिकाम् - स्त्रीलिङ्गः - द्वितीयाविभक्तिः - एकवचनम् ।

मह्यम् - त्रिलिङ्गः - चतुर्थीविभक्तिः - एकवचनम् ।

50. लकार - पुरुष - वचनानि लिखत (द्वयोरेव)

वितरन्तु - लोटलकारः - प्रथमपुरुषः - बहुवचनम् ।

अब्रवीत् - लङ्लकारः - प्रथमपुरुषः - एकवचनम् ।

मन्यते - लटलकारः - प्रथमपुरुषः - एकवचनम् ।

त्यजति - लटलकारः - प्रथमपुरुषः - एकवचनम् ।

51. पदपरिचयं कुरुत (त्रयाणामेव)

संरक्ष्य - ल्यबन्ताव्ययम्

विदित्वा - क्त्वान्ताव्ययम्

स्मृतम् - क्त प्रत्ययः भूतकृदन्तः

प्रवेशयितुम् - तुमुनतनन्ताव्ययम्

स्मरन् - शतृप्रत्ययः, वर्तमानकृदन्तः

52. प्रयोगं परिवर्तयत -

अहं मुनिकुमारम् अपश्यम् । मया मुनिकुमारः अदृश्यत ।

अथवा

वित्तेन धर्मः रक्ष्यते - वित्तं धर्मं रक्षति ।

53. अलङ्कारं सलक्षणं निर्दिशत -

मध्ये तपोधनानां किसलयमिव पाट्टुपत्राणशम् ।

उपमालङ्कारः - लक्षणम् - उपमा यत्र सादृश्यलक्ष्मीरुल्लसति द्वयोः ।

अथवा

तमभ्यधावत् स्वकृतो मुर्तिमानिव दुर्नयः ।

उत्प्रेक्षालङ्कारः - सम्भावना स्यादुत्प्रेक्षा ।

54. कन्नडभाषया आङ्ग्लभाषया वा अनुवदत

ಕ್ರೀಡೆಯು ಮಾನವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾದುದು. ಕ್ರೀಡೆಯಿಂದ ಶಕ್ತಿಯು ವರ್ಧಿಸುವುದು; ಉಲ್ಲಾಸವುಂಟಾಗುವುದು; ಆರೋಗ್ಯವು ಲಭಿಸುವುದು; ಮನವು ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುವುದು; ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವು ಹೆಚ್ಚುವುದು; ಐಕ್ಯತೆಯುಂಟಾಗುವುದು; ಗೆಲಿತನವು ಬೆಳೆಯುವುದು; ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಒಂದುಘಂಟೆಯಷ್ಟು ಸಮಯ ಸಮಾನವಯಸ್ಕರೊಡನೆ ಆಟವಾಡಬೇಕೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

55. संस्कृतभाषया अनुवदत -

शिशोः मनः आर्द्रं मृत्पिण्डम् इव अस्ति । कुलालः स्वकरकौशलेन तस्मै रूपं ददाति । तथा गुरुः स्वशिष्यस्य भविष्यं जीवनं निर्माति । शिष्यस्य मनसि अहम् उत्तमः / श्रेष्ठः । समये सन्निहिते देशार्थं मम सर्वा शकितम् एकीकृत्य विनियोजयामि इति भावनां तस्मिन् पूरयति / उत्पादयति ।

56. अ) इमं परिच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाङ्कः उत्तरं लिखत -

i) गौतमः एकेन साधुना सह मृत्युं, व्याधिं, दुःखं चोद्दिश्य चर्चाम् अकरोत् ।

ii) संसारत्यागेन विना सत्यसुखं मानवो नाधिगच्छति ।

iii) रात्रौ नगर्यां शान्तता प्रसूता ।

iv) पिप्पल- वृक्षस्य अधः ध्यानमार्गम् आचरत् ।

v) गौतमः बुद्धोऽभवत् ।

अथवा

आ) पुस्तकप्रेषणाय आवेदनपत्रम्

सकाशात्

१०, तृतीयमुख्यमार्गः,
जयनगरम् मैसूरु

सविधे

बनशङ्करी, बेङ्गलूरु

मान्याः

विषयः - पुस्तकप्रेषणाय आवेदनम्

भवत्प्रकाशितस्य ----- नाम पुस्तकस्य विषये अहं ज्ञातवान् । तत् पुस्तकं मया अवश्यं क्रेतव्यम् । अतः
तत् पुस्तकं वि. पि.पि. द्वारा शीघ्रं प्रेषयतु इति विनयेन प्रार्थये ।

धन्यवादाः

स्थलम्-

दिनाङ्कः -

भवदीयः / भवदीया
